

درس: حقوق کودک (یک واحد) کارشناسی ارشد حقوق بشر دانشگاه مفید

استاد: محمد مهدی مقدادی دانشیار دپارتمان حقوق دانشگاه مفید

شرح درس:

کودکان، سرمایه های اجتماعی هر جامعه ای محسوب می شوند و دوران کودکی از مهمترین و موثرترین دوره های زندگی به شمار می رود که در آن شخصیت فرد شکل می گیرد؛ دورانی که برای رشد قوای جسمانی، ذهنی، عاطفی، اعتقادی و اجتماعی کودک بسیار حساس و با اهمیت است. از سوی دیگر کودکان به دلیل ناتوانی جسمی و عقلی قادر به دفاع از خویش و نیز تامین حقوق خود نیستند. بی گمان کودک مقابل حوادث طبیعی و خطرات انسانی ضعیف بوده و با احتمال آسیب های زیادی همراه است، از این رو، کودکان علاوه بر توجه و مراقبت جسمانی، باید تمامی جنبه های روانی، عاطفی، روحی و اجتماعی آنان به عنوان عوامل تعیین کننده و اساسی زندگی، مورد توجه قرار گرفته و حقوق آنان به شایستگی تأمین شود.

مجمع عمومی سازمان ملل متحد به این منظور و بر پایه نظر صندوق کودکان سازمان ملل متحد (یونیسف)، پیمان نامه حقوق کودک را در ۱۹۸۹ میلادی در یک مقدمه و ۵۴ ماده تصویب کرد که ۴۱ ماده آن حقوق کودک و ۱۳ ماده دیگر درباره چگونگی اجرای آن است. البته در حقوق داخلی هم مقررات مهمی در خصوص حقوق کودکان و حمایت از آن وجود دارد (قانون مدنی، قانون مجازات اسلامی، قانون حمایت خانواده، قانون حمایت از اطفال و نوجوانان و...)

لیکن پرسش اساسی این است که آیا همه حقوق و حمایت های لازم برای کودکان پیش بینی شده و از سوی دیگر چه میزان از این حقوق و حمایت ها از عرصه نوشته و تئوری به عمل راه یافته اند؟

در حالی که اسناد بین‌المللی و مقررات داخلی در بسیاری از کشورها حقوق کودکان را به رسمیت می‌شناسند، شکاف نگزان کننده ای میان قوانین و اجرای شایسته آنها وجود دارد.

این عدم هماهنگی میان تئوری و عمل، موجب می‌شود که بسیاری از کودکان به جای برخورداری از یک زندگی استاندارد و آموزش باکیفیت، با موانعی نظیر منازعات، آزار، بهره‌کشی، نابرابری و فقر فرهنگی و اقتصادی مواجه باشند.

بنابراین، در حقوق کودک ضمن آشنایی با حقوق بنیادین کودک و اصول و مبانی آن و نیز شیوه‌های حمایت از کودکان (در پرتو مقررات داخلی و اسناد بین‌المللی) به بررسی معضلات و خلاها پرداخته می‌شود و این که چگونه می‌توان فاصله میان مقررات و واقعیت‌های اجرایی را کاهش داد و حقوق کودکان را به معنای واقعی متحقق ساخت؟

اهداف درس: شناخت مبانی فقهی و حقوقی حقوق کودک، اصول حمایت از کودکان، خلاها و راهکارها

سرفصل‌های درس:

- تبیین مفاهیم و کلیات: کودک، جایگاه حقوق کودک، مقررات و اسناد مرتبط ۲ جلسه
- مبانی و اصول حقوق کودک ۱ جلسه
- مروری بر حقوق مدنی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کودکان ۲ جلسه
- مشکلات کودکان و شیوه‌های حمایت از آنان ۲ جلسه
- ارائه تجارب عملی و نمونه‌هایی تحقیقاتی برای ارتقای حقوق کودکان و حمایت از آنان

۱ جلسه

جلسات دوساعتی خواهد بود.

منابع درس و امتحان:

مطالب تدریس شده در کلاس و مقالات ارائه شده و کتاب مجموعه مقالات حقوق کودک در اسلام (دانشگاه مفید) و حقوق کودک دکتر غلامرضا پیوندی (پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی)

ارزیابی و امتحان:

فعالیت کلاسی: تا دو نمره

تحقیق (مقاله) و ارائه کنفرانس: شش نمره

مقاله باید در چارچوب مباحث درس، با هماهنگی قبلی طرح اجمالی و اخذ تایید و مطابق استانداردها بین ۴ تا ۶ هزار کلمه باشد.

آزمون پایان ترم: دوازده نمره

برقراری ارتباط: mmeghdadim@gmail.com

اتاق ۴۱۹ C